

natuurtoets

Natuurtoets Dolderseweg 54, Huis ter Heide

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid

Opdrachtgever

Provincie Utrecht

Status

Definitief

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets Dolderseweg 54, Huis ter Heide

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid

Projectcode	Datum	Status
21-330	22 juni 2022	Definitief

Auteur(s)

[Redacted]

Tweede lezer

[Redacted]

Opdrachtgever

Provincie Utrecht

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Van Vuuren, A, Hoksberg M.G. & Koschorrek, J. (2022). Natuurtoets Dolderseweg 54, Huis ter Heide. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid. Rapport 21-330. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
2. Wettelijk kader en methode	4
2.1 Wettelijk kader	4
2.2 Onderzoeksmethode	5
3. Gebiedsbescherming	9
3.1 Natura 2000	9
3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	9
4. Soortbescherming	11
4.1 Flora	11
4.2 Zoogdieren	12
4.3 Broedvogels	16
4.4 Amfibieën	17
4.5 Reptielen	18
4.6 Insecten	20
4.7 Overige soorten	20
5. Geraadpleegde bronnen	21

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De provincie Utrecht heeft het voornemen om vijf kavels aan de Dolderseweg 54 in Huis ter Heide te verkopen. De bestaande bebouwing en een deel van de groenelementen worden mogelijk afgebroken of verwijderd. Voorliggende rapportage maakt onderdeel uit van het ontwerp bestemmingsplan. Omdat de voorgenomen ontwikkelingen mogelijk effect hebben op beschermde natuurwaarden, heeft Ecogroen in opdracht van Provincie Utrecht een natuurtoets uitgevoerd. Deze wordt door de provincie Utrecht gebruikt om de nog resterende risico's en beperkingen die voortkomen uit de Wet natuurbescherming aan te kunnen geven bij de verkoop van de kavels. Hiernaast wordt met voorliggende rapportage aangetoond dat er zicht is op een ontheffing Wnb. Deze is noodzakelijk voor de uitvoering van mogelijke ontwikkelingen.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Oostelijke Vechtplassen, op 10 kilometer afstand van het plangebied. Vanwege deze afstand is direct negatief effect uitgesloten. Negatief effect als gevolg van stikstofdepositie is reeds getoetst door Bugel en Hajema (2021). Hierin wordt geconcludeerd dat er geen vervolgstappen nodig zijn ten aanzien van stikstof.
- Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. In het verleden is in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (tegenwoordig NNN) een saldobenadering toegepast. De bouwvlakken in het plangebied vallen onder de reeds uitgevoerde EHS-saldobenadering. Het resultaat van deze saldobenadering is dat de bouwvlakken niet langer als NNN behoeven te worden bestemd. Daarom is geen nadere toetsing aan het Barro aan de orde.

Soortbescherming

- In het plangebied zijn twee groeiplaatsen van de invasieve exoot Aziatische duizendknoop aangetroffen.
- In het plangebied is één vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Vanwege de vele uitwijkmogelijkheden zijn in het plangebied geen onmisbare vliegroutes of onmisbare foerageergebieden van vleermuizen te verwachten
- In het plangebied is broedbiotoop aangetroffen van algemene broedvogels zoals koolmees, grote bonte specht en roodborst. In de bebouwing is potentieel broedbiotoop aanwezig voor kauw en spreeuw.
- In het plangebied zijn tijdens aanvullend onderzoek meerdere exemplaren van hazelworm aangetroffen.
- In het plangebied zijn geen overige beschermde planten, zoogdieren, amfibieën, vissen of ongewervelden aangetroffen of te verwachten, met uitzondering van soorten waarvoor in de provincie Utrecht vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Advies en vervolgstappen

- Hoewel stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden vanwege de afstand niet te verwachten is, is dit alleen uit te sluiten op basis van een stikstofberekening. Om stikstofdepositie op Natura 2000-gebied tijdens de aanleg- en gebruiksfase uit te sluiten, wordt geadviseerd om een berekening uit te voeren met het programma AERIUS. Afhankelijk van de uitkomsten van de berekening kunnen eventuele verdere vervolgstappen worden bepaald.
- Voor uitvoering van het bestemmingsplan dient voor de soorten gewone dwergvleermuis en hazelworm een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Voor vaststelling van het bestemmingsplan dient eerst uitzicht op ontheffing te zijn. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:
 - a) geen andere bevredigende oplossing;
 - b) sprake van een in de wet genoemd belang;
 - c) geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.
 Er wordt verwacht dat voor beide soorten aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan waardoor er zicht is op een ontheffing Wnb.
- Om te voorkomen dat de invasieve Aziatische duizendknoop zich verspreidt en schade aanricht, wordt geadviseerd deze te bestrijden.
- De nesten van overige broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Bij uitvoering van het plan dient hiermee rekening gehouden te worden. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart of na eind juli en het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half juli en half december, is het wel van belang om na te gaan of nog bewoonde nesten van vroeg of laat in het seizoen broedende houtduif aanwezig is binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Ten oosten van het plangebied in park vliegbasis broedt veldleeuwerik van april tot en met augustus. De werkzaamheden dienen begeleid te worden door een ecoloog om verstoring tot een minimum te beperken.
- Vervolgstappen ten aanzien van overige planten, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden zijn niet aan de orde

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De provincie Utrecht heeft het voornemen om vijf kavels aan de Dolderseweg 54 in Huis ter Heide te verkopen. Of de bebouwing en een deel van de groenelementen in het plangebied behouden blijven is nog niet bekend. Afhankelijk van de keuzes die op een later moment gemaakt worden, wordt bepaald of een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is voor de voorgenomen ontwikkelingen. Vanwege deze nog te maken keuze, wordt voorliggend rapport zo ingestoken dat deze ook voor een eventuele bestemmingsplanwijziging kan worden gebruikt. De voorgenomen ontwikkelingen worden behandeld als een plan, waarin de huidige bebouwing en alle groenelementen worden verwijderd.

Omdat de voorgenomen ontwikkelingen mogelijk effect hebben op beschermde natuurwaarden, heeft Provincie Utrecht Ecogroen gevraagd om de natuurtoets uit te voeren. Deze wordt door de provincie Utrecht gebruikt om de nog resterende risico's en beperkingen die voortkomen uit de Wet natuurbescherming aan te kunnen geven bij de verkoop van de kavels. Kavelkopers kunnen vooraf inschatten welke maatregelen zij moeten nemen om tot een succesvolle ontwikkeling te komen.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied (zie figuur 1.1) is gelegen aan de Dolderseweg 54, direct ten westen van Park Vliegbasis Soesterberg. Momenteel staat er in het plangebied één onbewoond huis. De rest van het plangebied bestaat uit halfopen bos met ondergroei. Rondom het plangebied staat een reptielenscherm, dat in 2017 is geplaatst toen de aanwezige hazelwormen uit het plangebied zijn weggevangen (van den Bijtel, 2018). Provincie Utrecht heeft het voornemen om in het plangebied vijf kavels te verkopen waarop vrijstaande woningen worden gebouwd. Naar verwachting wordt de huidige bebouwing gesloopt, maar dat is nog onzeker. Het plan voor de plaatsing van de kavels is schematisch weergegeven in de uitsnede in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Locatie plangebied (rode contour) en voorgenomen ontwikkeling (uitsnede) Bron kaartondergrond: PDOK.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. Er is op het onderdeel Houtopstanden reeds afstemming geweest binnen de provincie Utrecht. Het bevoegd gezag ten aanzien van houtopstanden stelt zich op het standpunt dat het een tuin dan wel een erf betreft. Deze vallen, volgens Artikel 4.1, lid b, niet onder de Wet natuurbescherming, maar onder de verordening van de gemeente. Het onderdeel houtopstanden maakt derhalve geen onderdeel uit van de toetsing. Er gelden in de gemeente regels voor het kappen van bomen, wij adviseren hiervoor contact op te nemen met de gemeente. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting opgenomen van de relevante wetteksten betreffende gebieds- en soortbescherming.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet eist van iedereen zorgplicht voor de natuur. Zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat niemand moedwillig natuurgebieden of in het wild levende dieren of planten of hun directe leefomgeving mag verstoren, schaden of doden. Dit kan door het achterwege laten van een handeling of door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen, projecten en activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project of handeling niet nodig. Zijn (significant) negatieve effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden

vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken en aan welk wettelijk belang wordt voldaan.

Toetsingskader bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wet natuurbescherming. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag of de beschermingsregimes uit de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat beantwoord. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een Wnb-ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; de voormalige EHS) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en uitgewerkt in provinciale verordeningen. In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

2.2 Onderzoeksmethode

Quickscan natuurtoets

Gestart is met een literatuuronderzoek om te bepalen of beschermde soorten bekend zijn in en rondom het plangebied en hoe het plangebied ligt ten opzichte van beschermde gebieden. Hiervoor is onder

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), provinciale kaartviewers en relevante literatuur (zie voor een volledig overzicht de geraadpleegde bronnen in hoofdstuk 5). De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het verkennende veldbezoek. Dit bezoek heeft plaatsgevonden op 20 maart 2020. Hierbij zijn het plangebied en het omliggende terrein onderzocht door één ecoloog van Ecogroen. Dit is het onderzoeksgebied, dat grofweg bestaat uit het plangebied (zie figuur 1.1) inclusief een buffer van ongeveer 50 meter hieromheen. Tijdens het veldonderzoek is gelet op potenties voor beschermde soorten. Het veldbezoek is uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (bewolkt, droog, weinig wind, 9 °C). Aan de hand van de verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek en de veldbezoeken is bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om het plan tot uitvoering te brengen.

Aanvullend onderzoek

Uit de quickscan natuurtoets (Vuuren, van & Hoksberg, 2020) is gebleken dat binnen het beoogde terrein potentieel geschikt leefgebied voor vleermuizen en hazelworm aanwezig is. Ook kon de bebouwing ten tijde van de quickscan niet van binnen onderzocht worden, waardoor verblijfplaatsen van steen- of boommarter nog niet uitgesloten konden worden. Op basis van de resultaten van de quickscan is daarom aanvullend veldonderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid van deze soorten aan te tonen dan wel uit te sluiten.

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is gericht op gebouwbewonende en boombewonende vleermuizen (zie tabel 2.1). Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het landelijke vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017). In dit protocol is beschreven waar een vleermuisonderzoek (minimaal) aan moet voldoen om het gebruik van een (vaste) verblijfplaats door vleermuizen vast te kunnen stellen of aanwezigheid van verblijfplaatsen uit te kunnen sluiten.

Tabel 2.1: *Overzicht onderzochte soorten en functies.*

Soort	Type verblijfplaats	Onderzoeksubject(en)
Gewone dwergvleermuis	Kraam, zomer- en paarverblijfplaatsen	Bebouwing
Ruige dwergvleermuis	Zomer- en paarverblijfplaatsen	Bebouwing en bomen
Laatvlieger	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	Bebouwing
Gewone grootvleermuis	Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen	Bebouwing en bomen
Rosse vleermuis	Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen	Bomen
Baardvleermuis	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	Bebouwing en bomen
Watervleermuis	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	Bomen
Franjestaart	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	Bomen

In de periode van half mei t/m september 2021 zijn vijf nachtelijke bezoeken uitgevoerd. Specifiek gaat het om drie nachtelijke bezoeken in de periode half mei tot half juli gericht op kraamkolonies/ zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in de periode tussen half augustus t/m september gericht op baltslocaties, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen van (groepjes) vleermuizen. Bij de onderzoeken is gebruikgemaakt van batdetectors met de mogelijkheid om opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de M500 en de Echometer Touch 2. Deze onderzoeken hebben plaatsgevonden onder gunstige weersomstandigheden (droog, geen harde wind, niet te koud) en zijn uitgevoerd door drie ecologen van

Ecogroen, met uitzondering van het avondbezoek naar baltslocaties. Omdat dergelijk baltsend gedrag van vleermuizen langdurig en eenvoudig te inventariseren is, is dit onderzoek uitgevoerd door een ecooloog. De bezoeken zijn gebracht in de schemering, wanneer vleermuizen in en uit de verblijfplaats vliegen. Een overzicht van de uitgevoerde bezoeken en bijbehorende weersomstandigheden is weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Overzicht inventarisatiemomenten vleermuisonderzoek.

Datum	Onderzoek	Aantal pers.	Tijdstip	Weersomstandigheden
10-06-2021	Avondbezoek kraam- en zomerverblijfplaatsen	3	21:30 – 00:30 uur	Droog, weinig wind, helder, 20 °C
07-07-2021	Avondbezoek kraam- en zomerverblijfplaatsen	3	21:15 – 00:30 uur	Droog, windstil, helder, 14 °C
14-07-2021	Ochtendbezoek kraam- en zomerverblijfplaatsen	3	02:30 – 6:00 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 15 °C
24-08-2021	Ochtendbezoek baltslocaties en paarverblijfplaatsen	3	03:30 – 06:45 uur	Droog, windstil, helder, 13 °C
28-09-2021	Avondbezoek baltslocaties en paarverblijfplaatsen	1	22:00 – 00:00 uur	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 14 °C

Hazelworm

Bij het onderzoek naar hazelworm zijn zoveel mogelijk de richtlijnen van de soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (NBG) aangehouden (NGB, 2017).

De inventarisatie heeft plaatsgevonden door potentieel geschikt habitat binnen het plangebied af te lopen. Hazelwormen en andere reptielen verschuilen zich graag onder plaatvormig materiaal. Daarom zijn op 18 juni 2021 verspreid over het onderzoeksgebied op de meest kansrijke plekken in totaal 13 tapijttegels neergelegd. Al tijdens dit eerste veldbezoek zijn hazelwormen in het plangebied aangetroffen. Daarom is ervoor gekozen om de tapijttegels hierna nog slechts twee keer te controleren. Hierbij zijn de tapijttegels omgekeerd om eventueel schuilende reptielen op te sporen. Tijdens alle veldbezoeken zijn ook liggende stukken hout, boomstammen en puinhopen omgekeerd en gecontroleerd op hazelwormen. De veldbezoeken voor het reptielenonderzoek hebben plaats gevonden tussen half juni t/m september 2021 onder gunstige weersomstandigheden en zijn uitgevoerd door een ecooloog van Ecogroen (tabel 2.2).

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatiemomenten reptielenonderzoek.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
18-06-2021	11:00 – 14:00	Droog, matige wind, helder, 25°C
24-07-2021	11:00 – 14:00	Droog, matige wind, bewolkt, 20°C
17-09-2021	11:00 – 14:00	Droog, windstil, helder, 18°C

Boom- en steenmarter

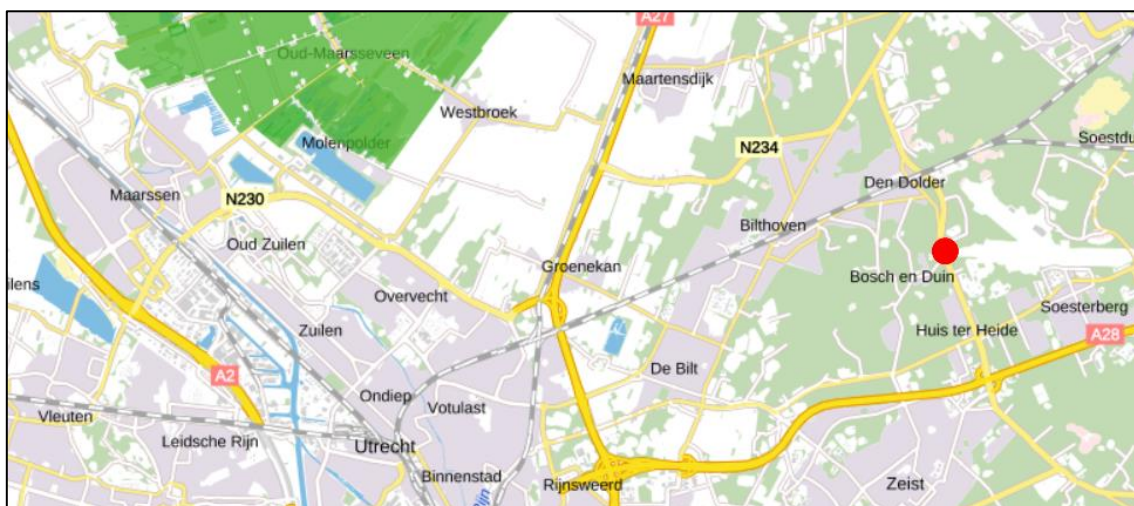
Op basis van het verkennende veldbezoek in maart 2020 kon de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van boom- en steenmarter in het woonhuis binnen het plangebied niet worden uitgesloten omdat de binnenzijde van de woning niet toegankelijk was. Aanbevolen werd om een nadere inspectie uit te laten voeren om de aanwezigheid van eventuele verblijfplaatsen van boom- of steenmarter in het gebouw aan te tonen dan wel uit te sluiten. Op 18 juni 2021 is daarom de binnenzijde van het woonhuis aan de Dolderseweg 54 gecontroleerd op bewoningssporen van beide soorten. Hierbij is met name gelet op uitwerpselen, krab- en foerageersporen.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Oostelijke vechtplassen, dat is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Oostelijke Vechtplassen ligt ongeveer 10 kilometer ten westen van het plangebied. Vanwege de tussenliggende afstand is negatief effect - zoals oppervlakteverlies, versnippering of verstoring - op Oostelijke Vechtplassen uitgesloten.

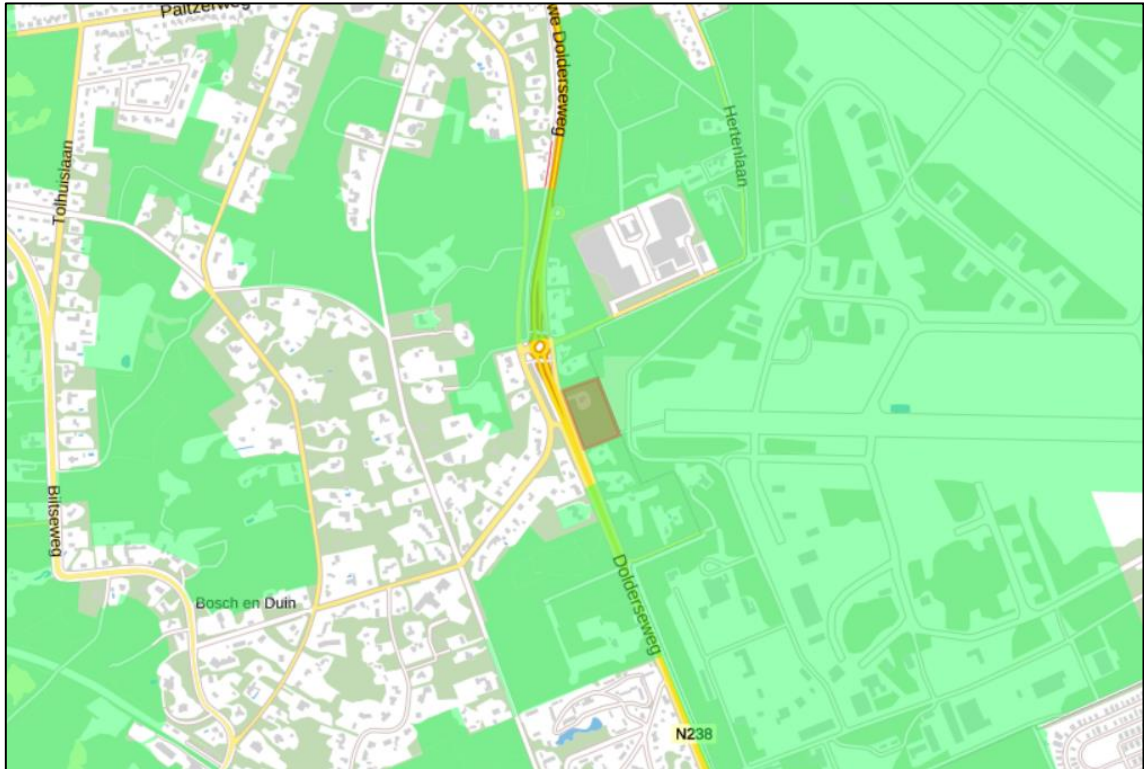
Negatief effect als gevolg van stikstofdepositie is reeds getoetst door Bugel en Hajema (2021). Hierin wordt geconcludeerd dat er geen vervolgstappen nodig zijn ten aanzien van stikstof.

Figuur 3.1 Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Oostelijke vechtplassen (groen vlak) Bron: Webkaart Provincie Utrecht.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied maakt geen onderdeel meer uit van het NNN. In het verleden is in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (tegenwoordig NNN) een saldobenadering toegepast (Arcadis, 2011). De bouwvlakken in het plangebied vallen onder de reeds uitgevoerd EHS-saldobenadering voor de bestemmingsplannen Vliegbasis Soesterberg van de gemeente Zeist en Soest. Het resultaat van deze saldobenadering is dat het plangebied niet langer als NNN is bestemd. Nadere toetsing aan het Barro is hierdoor niet aan de orde. Op de webkaart van de provincie is de wijziging nog niet doorgevoerd (zie figuur 3.2).

Figuur 3.2 Ligging van het plangebied (rood vlak) ten opzichte van het NNN (oude situatie, groen vlak) Bron: Webkaart provincie Utrecht.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen in de Wet Natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens worden in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet Natuurbescherming is voor flora niet aan de orde.

Invasieve exoten

In het plangebied zijn twee groeiplaatsen van een Aziatische duizendknoop (Japanse-, boheemse- of Sachalinse duizendknoop) aangetroffen (zie figuur 4.1 en 4.2). Het betreft groeiplaatsen aan de noordkant van het plangebied. Aziatische duizendknopen staan momenteel niet op de Unielijst Invasieve Exoten (NVWA), wat betekent dat er geen wettelijke bestrijdings- of beheersingplicht is. Het is echter wel raadzaam om de haarden te verwijderen.

Aziatische duizendknopen planten zich in Nederland vrijwel uitsluitend vegetatief voort. Grondverzet vormt hierbij een risico op verspreiding; afgebroken stengel- en worteldelen lopen opnieuw uit waar zij terechtkomen. Bij plaatselijke dominantie brengen duizendknopen inheemse planten in verdrukking, waardoor de plaatselijke biodiversiteit afneemt. Daarnaast is de plant door de groeikracht van de wortels in staat om verhardingen, funderingen en leidingen te beschadigen.

Aangezien de bovengrondse delen van de plant in het najaar afsterven, is in de huidige situatie (maart, 2020) niet exact te beoordelen hoe groot de groeiplaatsen zijn. De oppervlakten weergegeven in figuur 4.2 zijn gebaseerd op de zichtbare, afgestorven stengels van 2019. In 2020 kan bepaald worden welke oppervlakte de haard heeft en welke stappen gezet kunnen worden om de Aziatische duizendknoop uit het plangebied te verwijderen.

Figuur 4.1 Afgestorven, bovengrondse delen van Aziatische duizendknoop in het plangebied Foto: Arjan van Vuuren, Ecogroen.

Figuur 4.2 Indicatie van de haarden van de Aziatische duizendknoop. Kaartondergrond: PDOK.

4.2 Zoogdieren

Zoogdieren van de habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foeragegebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foeragegebied voor vleermuizen. Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Tijdens het aanvullende onderzoek naar vleermuizen zijn binnen het plangebied twee vaste verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Het gaat om zomerverblijfplaatsen van solitaire exemplaren in het woonhuis aan de Dolderseweg 54. De verblijfplaatsen bevinden zich achter de dakrand aan de zuid- en noordzijde van het gebouw (zie figuur 4.3 voor locatie aan de noordzijde). De verblijfplaatsen gaan als gevolg van een eventuele sloop verloren.

Figuur 4.3 Invlieglocatie (gele pijl) onder de kopgevelpannen aan de noordzijde van het gebouw en uitsnede van topografische kaart met locaties van de zomerverblijfplaatsen (rode stippen). Bron topografische kaart: ESRI.

Voor de uitvoering van het bestemmingsplan dient dan ook een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Het aanvragen van ontheffingen gaat in de regel gepaard met het nemen van mitigerende maatregelen en het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen. Een ontheffing kan in de regel

worden verleend door de provincie mits aan de volgende drie cumulatieve voorwaarden wordt voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging):

In deze situatie zijn geen alternatieven voorhanden omdat de aanwezige woning in slechte staat is en gerenoveerd of gesloopt moet worden.

2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang:

Vleermuizen zijn beschermd onder paragraaf 3.2 van de Wnb met bijbehorende verbodsbepalingen onder artikel 3.5. Om ontheffing te krijgen voor het schaden van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dient de ontheffing nodig te zijn 'in het kader van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'. In de onderhavige situatie is sprake van een bestaande woning die erg verouderd is waarbij de brandveiligheid in het geding is. Nieuwbouw draagt tevens bij aan milieu gunstige effecten aangezien deze duurzaam wordt uitgevoerd.

3. Er is geen verslechtering/afbreuk van de staat van instandhouding van de soort:

De gewone dwergvleermuis komt algemeen verspreid in Nederland voor. Bovendien zijn succesvolle mitigerende en compenserende maatregelen bekend voor deze soort zoals het voorzien van nieuwe verblijfplaatsen, het ontzien van individuen en het werken buiten bepaalde kritische periodes (zoals overwintering). Door dergelijke maatregelen te treffen wordt geen afbreuk gedaan van de instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Er zijn afgezien van het woonhuis aan de Dolderseweg 54, zijn er in de bebouwing en bomen in plangebied geen andere verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Eventuele nieuwbouw van woningen en verwijdering van groenelementen binnen het plangebied heeft zodoende geen negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebied

De bomen aan de oost- en westkanten van het plangebied maken mogelijk deel uit van vliegroutes van vleermuizen. In de omgeving van het plangebied zijn echter voldoende alternatieve aanwezig. De laanbomen langs de Dolderseweg en de Hertenlaan en de bosranden rondom de achterliggende vliegbasis bieden lijnvormige structuren die geschikt zijn als vliegroutes voor vleermuizen.

Verder is in het plangebied geschikt foerageergebied aanwezig voor verschillende vleermuissoorten. Tijdens het aanvullende onderzoek zijn binnen het plangebied foeragerende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Gezien de bosrijke omgeving van het plangebied en de insectenrijke velden van de vliegbasis, zijn er echter ruim voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Vervolgstappen ten aanzien van onmisbare vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Overige zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn

Op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF) en terreinkenmerken zijn overige soorten zoals bever, otter en noordse woelmuis in het plangebied uitgesloten. Het biotoop in het plangebied voldoet in

het geheel niet aan de habitatvoorkeuren van de genoemde soorten. Vervolgstappen ten aanzien van deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde zoogdieren (art 3.10)

Boom- en steenmarter

In de omgeving van Huis ter Heide, Soesterberg en Bosch en Duin zijn waarnemingen van boommarter bekend (NDFF, 2021). In het plangebied en de directe omgeving hiervan zijn geen bomen aangetroffen met holtes die potentieel geschikt zijn als vaste rust- en voortplantingsplaats van boommarter. De holtes die in de bomen zijn aangetroffen, zijn te klein voor deze soort. Boommarter wordt ook sporadisch aangetroffen in bebouwing. Op basis van het verkennende veldbezoek in maart 2020 kon de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen in het woonhuis aan de Dolderseweg 54 niet worden uitgesloten. Daarom is op 18 juni 2021 de binnenzijde van het woonhuis geïnspecteerd. Hierbij zijn geen sporen aangetroffen die op vaste verblijfplaatsen van deze soort duiden. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen binnen het plangebied wordt dan ook niet verwacht. Vervolgstappen ten aanzien van boommarter zijn niet aan de orde.

Steenmarter maakt vaak gebruik van oude gebouwen (in het bijzonder zolders en kelders) als vaste rust- en voortplantingsplaats. In de afgelopen decennia heeft steenmarter het verspreidingsgebied uitgebreid naar het westen; ook in Utrecht en omgeving zijn waarnemingen bekend (NDFF, 2021). Tijdens de aanvullende inspectie aan de binnenzijde van het woonhuis aan de Dolderseweg 54 zijn echter geen sporen gevonden die op een vaste verblijfplaats van steenmarter duiden. De aanwezigheid van deze soort wordt dan ook niet verwacht binnen de grenzen van het plangebied. Vervolgstappen ten aanzien van steenmarter zijn niet aan de orde.

Das

Op een kilometer ten noordoosten van het plangebied is leefgebied van das vastgesteld (NDFF). Tijdens het veldbezoek is het plangebied en de directe omgeving van het plangebied gecontroleerd op de aanwezigheid van burchten, vluchtpijpen, mestputjes en foerageersporen van das. Dergelijke sporen zijn niet aangetroffen. Aangezien er geen dassensporen zijn aangetroffen en bekende waarnemingen zich beperken tot hoogwaardige foerageergebieden ten noordoosten van het plangebied, is uitgesloten dat het plangebied onmisbaar onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van das. Vervolgstappen ten aanzien van das zijn niet aan de orde.

Eekhoorn

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van eekhoorn bekend. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen vaste rust- en voortplantingsplaatsen aangetroffen. Mogelijk maken eekhoorns sporadisch gebruik van het plangebied als foerageergebied. Omdat het plangebied in een groene, bosrijke omgeving ligt zijn er echter ruim voldoende uitwijkmogelijkheden, waardoor het plangebied geen onmisbaar foerageergebied is. Vervolgstappen ten aanzien van eekhoorn zijn niet aan de orde.

Overige soorten waarvoor vrijstelling geldt

Op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF) en terreinkenmerken zijn overige soorten zoals bedoeld in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming niet te verwachten, met uitzondering van soorten

waarvoor in de provincie Utrecht vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zijn bijvoorbeeld bosmuis, rosse woelmuis en gewone bosspitsmuis. Vervolgstappen ten aanzien van deze soorten zijn niet aan de orde.

4.3 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime. Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet Natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Op basis van terreinkenmerken zijn nesten van soorten die in gebouwen broeden (huismus, gierzwaluw) niet te verwachten. Nesten die mogelijk gebruikt worden door soorten zoals buizerd en ransuil zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen in het plangebied of de directe omgeving van het plangebied. Op grotere afstand van het plangebied is een mogelijke nestlocatie van havik bekend (NDFF). Onderstaand wordt specifiek op deze soort ingegaan.

Havik

Op basis van waarnemingen uit 2018 (NDFF) is op ongeveer 90 meter afstand van het plangebied mogelijk een haviksnest aanwezig. De locatie van de waarneming betreft nestindicerend gedrag, enkele boomrijen diep in het bos ten noordwesten van het plangebied. Bij de voorgenomen ontwikkelingen wordt bij dit bos niet gekapt. In voorliggende situatie is er geen sprake van bouwverkeer of werkzaamheden in de omgeving van het nest of de bosrand waar havik mogelijk broedt. Buiten het broedseizoen is verstoring op een afstand groter dan 75 meter bij de voorgenomen werkzaamheden niet te verwachten. Vanwege de ligging van het nest ten opzichte van het plangebied en de tussengelegen groenstructuren is verstoring van havik binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet te verwachten.

Overige broedvogels

In het plangebied is broedbiotoop aangetroffen van algemene broedvogels zoals koolmees, grote bonte specht, houtduif, roodborst en merel. Broedbiotoop is aangetroffen in de vorm van bomen, ondergroei en holtes in bomen. In ruimtes in de bebouwing in het plangebied is broedbiotoop te verwachten voor vogelsoorten zoals spreeuw en kauw.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. Wanneer werkzaamheden binnen deze perioden worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden. In voorliggende situatie wordt geadviseerd om daarnaast rekening te houden met het broedseizoen van veldleeuwerik op de voormalige landingsbaan. Het betreft 1-5 territoria in het veld grenzend aan de oostkant van het plangebied (van den Bijtel, 2016^b). Veldleeuwerik broedt van april tot en met augustus. Om verstoring van veldleeuwerik te voorkomen wordt geadviseerd om van april tot en met augustus geen kap- en sloopwerkzaamheden uit te voeren.

Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half februari – half maart en half juli – half oktober, adviseren we na te gaan of nog bewoonde nesten van de vroeg of laat in het seizoen broedende houtduif aanwezig is binnen het plangebied.

Bij het onverwacht aantreffen van in gebruik zijnde nesten van broedvogels dienen de betreffende werkzaamheden direct te worden gestaakt en direct contact te worden gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Amfibieën

In het plangebied zijn geen amfibieën aangetroffen of te verwachten van de Habitatrichtlijnen en de verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5 Wnb) (zoals kamsalamander) of andere soorten (art. 3.10 Wnb) waarvoor in de provincie Utrecht geen vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals alpenwatersalamander). Er is geen sprake van permanent oppervlaktewater dat kan dienen als voortplantingswater. Aangezien er in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen van de betreffende soorten bekend zijn (NDFF), worden zij ook niet overwinterend in het plangebied verwacht. Vervolgstappen met betrekking tot deze soorten zijn niet aan de orde.

In het plangebied zijn wel algemene amfibieën te verwachten zoals gewone pad en bruine kikker. Het plangebied is voor deze soorten geschikt als foerageergebied en overwinteringsbiotoop. Mogelijk worden tijdens de werkzaamheden exemplaren van deze soorten geschaad. Deze soorten zijn ook beschermd via artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, maar voor deze soorten geldt in provincie Utrecht vrijstelling van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen ten aanzien van algemene amfibieën zijn niet aan de orde.

4.5 Reptielen

Hazelworm

In het plangebied is geschikt biotoop voor hazelworm aanwezig en er zijn waarnemingen van deze soort in de directe omgeving bekend (NDFF, 2021). In 2017 zijn zoveel mogelijk hazelwormen in het plangebied weggevangen en uitgezet in de omgeving van vliegbasis Soesterberg (van den Bijtel, 2018). Om te voorkomen dat hazelwormen het plangebied weer binnenkomen is destijds een reptielenscherm geplaatst. Tijdens het veldbezoek in maart 2020 is echter geconstateerd dat het reptielenscherm op een dusdanige wijze beschadigd is, dat de dieren het plangebied weer in kunnen kruipen (figuur 4.4). Het scherm is in het najaar van 2021 hersteld.

Tijdens het aanvullend reptielenonderzoek zijn in het onderzoeksgebied diverse exemplaren van hazelworm aangetroffen onder de reptielenplaten in het plangebied (figuur 4.5). Specifiek zijn er vier hazelwormen in juli (waarvan één vrouwtje) en twee in september 2021 aangetroffen. Alle waargenomen dieren waren adult. Hiermee is aangetoond dat het plangebied leefgebied van hazelworm vormt en wordt er ook voortplanting van hazelwormen binnen het projectgebied verwacht. Vaste verblijfplaatsen van deze soort zijn in het plangebied te verwachten onder stenen, houtstapels, strooisel en in muizenholletjes.

Figuur 4.4 Schade aan het reptielenscherm. Bron foto: Ecogroen.

Figuur 4.5 Hazelworm in het onderzoeksgebied. Bron foto: Ecogroen.

Bij de voorgenomen ontwikkeling kunnen in de uitvoeringsfase hazelwormen worden gedood of geschaad bij het uitvoeren van sloop- en kapwerkzaamheden, bij eventueel grondverzet en bij beweging van werkverkeer. Ook gaan leefgebied en vaste verblijfplaatsen van hazelworm verloren. Dit vormt overtredingen van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, waardoor een ontheffingsaanvraag en het nemen van mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Een ontheffing kan in de regel worden verleend door de provincie mits aan de volgende drie cumulatieve voorwaarden wordt voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging):

In deze situatie zijn geen alternatieven voorhanden omdat de aanwezige woning in slechte staat is en gerenoveerd of gesloopt moet worden.

2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang:

De hazelworm is beschermd onder paragraaf 3.3 van de Wnb met bijbehorende verbodsbepalingen onder artikel 3.10. Om ontheffing te krijgen voor het schaden van verblijfplaatsen van de hazelworm dient de ontheffing nodig zijn te zijn 'in het kader van de ruimtelijk inrichting of ontwikkeling van gebieden, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebieden'. Er vindt ruimtelijke ontwikkeling plaats van de locatie dus daarmee een grond voor het verlenen van de ontheffing.

3. Er is geen verslechtering/afbreuk van de staat van instandhouding van de soort:

De hazelworm komt algemeen verspreid in Nederland voor. Bovendien zijn succesvolle mitigerende en compenserende maatregelen bekend voor deze soorten zoals het ontzien van individuen en het werken buiten bepaalde kritische periodes (zoals voortplanting en overwintering). Door dergelijke maatregelen te treffen wordt geen afbreuk gedaan van de instandhouding van de hazelworm.

Levendbarende hagedis

Ruim 500 meter ten oosten van het plangebied is een waarneming van levendbarende hagedis bekend (NDFF). Bekende populaties (van den Bijtel, 2011) van de soort bevinden zich op meer dan een kilometer afstand van het plangebied. Levendbarende hagedis heeft een voorkeur voor structuurrijke, vochtige terreinen. Met name overgangen van droge naar vochtige terreinen (BIJ12, 2017^a). In het plangebied is dit biotoop beperkt aanwezig, aan de oostzijde van het plangebied. Vanwege de afstand tot de locaties van de waarnemingen en de beperkte hoeveelheid geschikt biotoop binnen het plangebied wordt levendbarende hagedis in het plangebied niet verwacht. Vervolgstappen ten aanzien van levendbarende hagedis zijn niet aan de orde.

Zandhagedis

Bekende verspreidingsgegevens (NDFF) tonen aanwezigheid van zandhagedis in de omgeving van het plangebied, de dichtstbijzijnde bekende waarnemingen zijn gedaan op ongeveer 500 meter ten oosten van het plangebied. Zandhagedis is afhankelijk van open zanderige vlakten met struikhei en helmgras (BIJ12^b, 2017) met voldoende gelegenheid om te zonnen. In het plangebied ontbreekt dit biotoop. Hoewel zandhagedissen ten oosten van het plangebied te verwachten zijn, worden zij niet verwacht binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Vervolgstappen ten aanzien van zandhagedis zijn niet aan de orde.

Overige reptielen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken zijn overige reptielen zoals ringslang en adder zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkelingen niet te verwachten. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

4.6 Insecten

Kommavlinder

Op de voormalige vliegbasis, ten oosten van het plangebied is een populatie kommavinders bekend. De kommavlinder zet de eieren af in droge, schrale open graslanden, duinen en gevarieerde heide (vlinderstichting). Dit biotoop is in het plangebied niet aanwezig. Vervolgstappen ten aanzien van kommavlinder zijn niet aan de orde.

Overige insecten

Overige beschermde insecten zoals sleedoornpage zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkelingen niet te verwachten. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

4.7 Overige soorten

In het plangebied zijn geen overige beschermde ongewervelden en vissen aangetroffen of te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van deze soorten zijn niet aan de orde.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Arcadis (2011). Natuurtoets Vliegbasis Soesterberg, actualisatie Saldotoets EHS, 21 april 2011

BIJ12 (2017). Kennisdocument Levendbarende hagedis, *Zootoca vivipara*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017). Kennisdocument Zandhagedis, *Lacerta agilis*. Versie 1.0, juli 2017.

Bijtel, H.J.V. van den 2011a. Waar de leeuwerik zingt... Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg. Deel 1: Gebied, weer, methode. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek, Driebergen-Rijsenburg.

Bijtel, H.J.V. van den 2011b. Waar de leeuwerik zingt... Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg. Deel 3: Zoogdieren, reptielen, amfibieën. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek, Driebergen-Rijsenburg.

Bijtel, H.J.V. van den 2015. Van gelobde maanvaren tot kommavinder. Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg 2011-2013. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek/Projectbureau Vliegbasis Soesterberg, Driebergen-Rijsenburg/Utrecht.

Bijtel, H.J.V. van den 2016a. ...nog steeds zingen er leeuweriken. Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg 2014. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek/Projectbureau Vliegbasis Soesterberg, Driebergen-Rijsenburg/Utrecht.

Bijtel, H.J.V. van den 2016b. Van gelobde maanvaren tot kommavinder. Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg 2011-2013. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek/Projectbureau Vliegbasis Soesterberg, Driebergen-Rijsenburg/Utrecht.

Bijtel, H.V.J. van den 2018. Wegvangen reptielen bouwlocaties Vliegbasis Soesterberg. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek/Projectbureau Vliegbasis Soesterberg, Driebergen-Rijsenburg/Utrecht.

Bugel en Hajema (2021). Berekening stikstofdepositie Kavels Westflank vliegbasis Soesterberg. Projectnummer P000087.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008) Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie.

Vleermuisvakbureau Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversamenwerking (2017). Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerk-groenebureaus.nl en www.zoogdierversamenwerking.nl.

Vuuren, A.J. van & Hoksberg, M.G. (2020). Quickscan natuurtoets Dolderseweg 54, Huis ter Heide. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport nummer 20-173. Ecogroen bv.

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

NDDF (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 19 maart 2020

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017) Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl

NVWA: Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Invasieve exoten: www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten

RAVON.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

SOVON.nl (website met soortinformatie over vogels)

Vlinderstichting.nl (website met soortinformatie over vlinders en libellen)

Zoogdierenvereniging.nl. (Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren)